

»Pisma o golodě.« Obmjn myslej meždu R. N. P. Aksakovym, N. i S. F. Šarapovym. — Znano je, kakova nesreča je trla preteklega leta jeden del Rusije, namreč — glad. Vsi stanovi so se združili v pomoč svojim trpečim bratom. Znano je, kako je šel sam L. N. Tolstoj v stradajoče gubernije in ondi s svojo hčerko stregel ubogim trpinom. Pisatelji in založniki so tudi storili kolikor so mogli: izšla je namreč — rekel bi — mala »gladna« literatura, t. j. knjige in brošure, izdane v korist stradajočim. Med drugimi je vredno spomina tudi prej omenjeno delo, izdano od rusko-slavjanskega sklada Heruc i drug.¹⁾ V tej brošuri so zbrani dopisi ruskih rodoljubov, kateri se pečajo s to veliko narodno nesrečo. Omenjeni ruski rodoljubi in časnikarji preiskujejo sredstva, kakó se je najgotoveje ubraniti v bodoče enakim nesrečam. Rusija je sicer težko prenašala in še tudi sedaj prenaša posledice te nesreče, a ona se tudi uspešno in požrtvovalno bojuje proti njim; zato se je pa po pravici nadějati, da se bodo rane po tej nesreči kmalu zacelile.

Petdesetletnica poeme »Mrtvija duši.« Dne 21. maja t. l. je preteklo 50 let, odkar je izšel prvi zvezek »Mrtvih duš«. Na tem slavnem delu, kateremu vsebina izvira od Puškina, pesnika »Evgenija Oněgina«, delal je Gogolj več let. Proti koncu l. 1839. je bil večji del dovršen in pesnik ga je prinesel seboj iz tujine v Moskvo. Tu ga je nadaljeval, in kar je napisal, bral je v oddelkih družinah v Moskvi, posebno pri S. T. Aksakovu in v hiši J. V. Kirejevskega. Tu je izdelal šest poglavij svojega dela, pa izgovarjal se je vedno, da »oně ešče ne obdělani.« Ta prva poglavja poeme, dasi še neobdelana, imela so vendar veliko moč, kakor trdita S. T. Aksakov in J. J. Panaev. Da izgotovi »Mrtve duše«, šel

¹⁾ P. n. čitateljem in poznavalcem ruskega jezika priporočam to tvrdko za naročila vseh ruskih knjig. Naslov: Russko-slavjanskij knižnyj sklad Heruc i drug. Nevskij 74 — Petrograd. Denar se lahko pošlje v avstrijski veljavi gspdc. Zlatci Heruc, Križevac na Hrvaškem.

je Gogolj zopet na zapad (v maju 1840.). Pred odhodom je obljubil, da se vrne za leto dnij in prinese prvi del popolnoma izdelan za tisek. In res je izpolnil pisatelj besedo. Koncem l. 1840. je dovršil prvi del »Mrtvih duš«. Začetek l. 1841. je porabil za razdelitev in prepis posameznih poglavij in tako je prišel v oktobru l. 1841. v Moskvo z zvršenim rokopisom. V tem času je bil dovršen tudi iz originala prepis za moskovsko cenzuro. V Moskvi pa so nastale nekatere težave, in poslali so rokopis v Petrograd v presojo. Dolgo ni dobil Gogolj nobenega glasú o svojem delu; zato je pisal nestrpljiva pisma petrograjskima prijateljema P. A. Pletnevu in N. J. Prokopoviču. Začetkom leta 1842. sta mu oznanila oba, da so »Mrtve duše« odobrili za tisek, razven povesti o kapitanu Kopjejkinu, katero mora predelati. Gogolj je precej začel predelavati in čakal rokopisa iz Petrograda. V strahu je pisal pismo za pismom, proseč prijatelje, da mu naznanijo, ako je propal njegov rokopis in žalostno je ihtel: »Bože, kakaja strannaja, nepostižimaja sudba!« Dne 5. aprila je prišel rokopis iz Petrograda in šel precej v tisek v moskovsko vseučiliško tiskarno. No, s tem niso bile še končane sitnosti in težave pisateljeve. Dolgo je bilo, kar je bil poslal popravljeno povest o kapitanu Kopjejkinu petrograjskemu cenzorju Nikitenku; toda poldrugi mesec je pretekel, a on še ni dobil odgovora. Vsi listi knjige so bili že zloženi začetkom maja, in Gogolj se je jezil, ker je delo močno zaostajalo zaradi neposlanega velikega oddelka. V polovici maja še le je mogel Gogolj ves utrujen slobodno zadihati. Povest o Kopjejkinu je prišla v Moskvo, in začel se je tisek znamenitega dela v 2.500 izvodih, s platnicami narisanimi od samega Gogolja. Bilo je dne 20. maja, 21. maja pa je sprejel Aksakov prav pri kosilu prvi odtisek, in ne dolgo po tem so dobili vsi ruski bralci znamenito knjigo z naslovom: »Pohoždenija Čičikova ili Mrtvija Duši — poema N. Gogolja«.

Razne stvari.

Naše slike Vuk Stefanović Karadžić. Kdo ne pozna slavnega srbskega rodoljuba, pisatelja, zbiralca narodnih pesmij? Rodil se je dne 26. oktobra l. 1787. (st. št.) v vasi Tršiću v okrogu podrinskem, okraju Jadrskem v Srbiji. Njegov oče Štefan in mati Jezda Simova Zerničeva, rodom Hercegovinka, sta kmetovala. Hodil je v gimnazijo v Karlovcih, potem pa šel v Belgrad. V bojih za oslobojenje Srbije je bil tudi naš Vuk namestu svojega očeta kot pisar; ostala mu je kot posledica bolezni na desni roki in nogi. Zdravil se je, a ni bilo povoljnega uspeha. Ko je bila Srbija zopet potlačena, šel je na Dunaj in tukaj se še bolj vnel za pesmi svojega naroda. Izdal je prvo zbirko leta 1814. Odslej je stanovitno deloval v slovstvu in zlasti

po narodnih srbskih pesmih dosegel svetovno slavo. Največ je živel na Dunaju in Dunajčanko vzela tudi za ženo. Poleti leta 1819. je potoval na Rusko, pozneje je bival večkrat tudi v Srbiji. Užival je podporo od ruskega cara in srbskega kneza. Od leta 1836. je bival stalno v Srbiji. Umril je 26. januarja leta 1864. na Dunaju. Njegova dela so (po Šafaříku: »Geschichte der serbischen Literatur« in po Kulakovskem):

1. *Prvi srpski bukvar*. U Beču u štamp. jermenskoga manast. 1827. 8°. 17 str.
2. *Pismo Dim. Frušiću Med. Dokt. u Beču* 19. Nov. 1819. U Vieni. 1821. 8°. 16 str.
3. *Pismenica srpskoga jezika, po govoru prošoga naroda napisana*. U Vieni-pis. G. Šni-rera 1814. 8°. XII + 106 str.

4. *Srpski rječnik, istolkovan njemačkim i latinskim riječima*. Wolf Stephansohns serbisch-deutsch - latein. Wörterbuch. Lupi Stephani filii Lexicon serbico-germanico-latinum. U Beču (Wien, Viennae) gedruckt bei den PP. Armeiern. 1818. 8°. LXXI in 927 str. S. I—XXVIII predgovor, XXIX—LXX slovnica, 1—927 slovar.

5. *Dodatak k Sankt Peterburskim sravnitel'nim rječnicima sviju jeziku i narječija s osobitim ogledima bugarskog jezika*. U Beču 1822. 4°. 54 str.

6. *Mala prostonarodna sloveno-serbska pjesnarica*. U Vieni u peč. G. Joannae Šnirera. 1814. 8°. 120 str. — 2. čast 1815. 8°. 262 str. z naslovom: *Narodna serbska pjesnarica*.

7. *Narodne srpske pjesme*. Knjiga prva, u kojoj su različne ženske pjesme. U Lipsici, u stampariji Breitkopfa i Ertla. 1824. 8°. LXII in 361 str. — Knjiga druga, u kojoj su pjesme junačke najstarije. 1823. 8°. 305 str. — Knjiga treća, u kojoj su pjesme junačke

poznije. 1823. 8°. 399 str. — Knjiga četvrta, u kojoj su različne junačke pjesme. 1833. 8°. (Tisak se je začel s tretjo knjigo.)

8. *Narodne srbske pripovjedke*. U Beču. 1821. 8°. 48 str.

9. *Danica*, zabavnik za godinu 1826. U Beču u štamp. erm. manast. (1825.) 12°. 22 + 132 str. — 1827. 162 str. — 1828. 248 str. — 1829. (u Budimu) 65 str.

10. *Žiće Djordja Arsenijevića Emanuela*, rossijsko - imp. Generallajtnanta i pr. U Budimu pis. kr. vseuč. 1827. 8°. 110 str.

11. *Ogledi svetoga pisma na srpskem jeziku*. Versionis N. Testamenti Serbicae specimen auctore Vuk Stephanide Karadschitsch, Ph. Doct. Praefatus est Joh. Severus Vater, Th. Doct. et Prof. Halensis. Vindobonae prostat apud Anton. Strauss. 8°. IV + 24 str.

Iz poznejših del navajamo samo nekatera:

12. *Narodne srpske pjesme*, skupio in na svijet izdao Vuk Stef. Karadžić; (Jadrani iz Tršića, a od starine Drobnjak iz Cetnice), filozofije doktor itd. Knjiga četvrta, u kojoj su različne junačke pjesme. U Beču. 1833.

13. *Narodne srpske poslovice* i druge različne, kao one u običajuzeterijeji, izdao V. S. K., fil. doktor i različnih učenih društva člen. Na Cetinju. 1836.

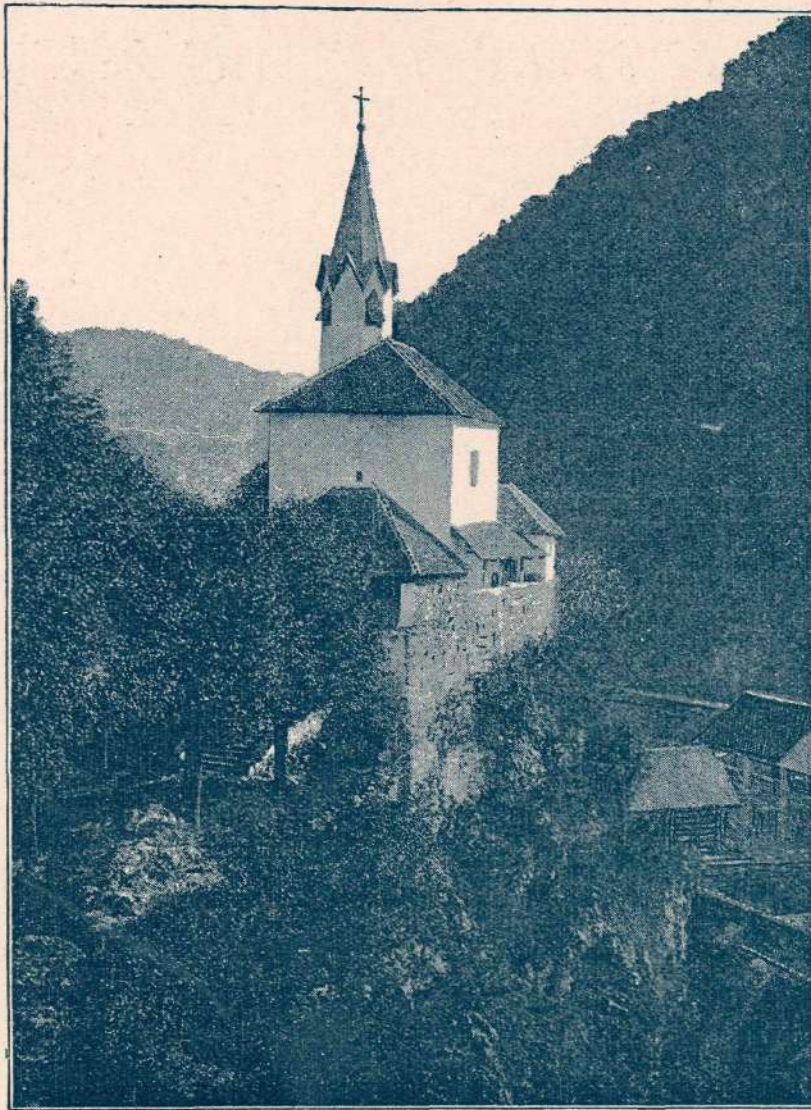
14. *Montenegro und die Montenegroiner*. Ein Beitrag zur Kenntnis der europ. Türkei und des serbi-

schen Volkes. Stuttgart u. Tübingen. 1837.

15. *Lexicon Serbico-Germanico-Latinum* edit Vuk Steph. Karadschitsch. Vindobonae. 1852.

16. *Primjeri srpsko-Slavenskoga jezika*, nastavio ih Vuk Stef. Karadžić. U Beču 1857.

17. *Srpske narodne pjesme*, skupio ih Vuk Stef. Karadžić. Knjiga peta, u kojoj su pjesme junačke novijih vremena o vojevanju Crnogoraca. U Beču. 1865.

Mali grad nad Kamnikom.

(Po fotografiji.)

Wolfow slov.-nemški slovar se že tiska. Današnji številki je priloženo »Književno naznanilo«.